

Anmeldelser

Tips om medisinsk litteratur, andre bøker, filmer og elektroniske medier som bør anmeldes, sendes tidsskriftet@legeforeningen.no

Grundig om geriatri i praksis

Knut Laake

Geriatrici i praksis

4. utg. 381 s, tab, ill. Oslo: Gyldendal Akademisk, 2003. Pris NOK 425 ISBN 82-05-30506-4

Geriatrici krever medisinsk-faglig bredde og dybde, samfunnsforståelse og tverrfaglig samarbeid. Denne innsikten preger boken. Det formidles en dyp respekt for eldres sammensatte behov, og viser hvor interessant

og utfordrende arbeidet i medisinsk eldreomsorg er.

Målgruppene er først og fremst medisinstudenter og leger i primærhelsetjenesten, samt annet helsepersonell innen geriatri. Den bør utvides til alle leger som møter eldre i helsevesenet – det vil si de fleste spesialiteter. I dagens helsevesen bør geriatrici-risk innsikt og tankegang alltid prege diagnostikk og behandling når vi forholder oss til eldres helseproblemer. Den 4. utgave av Geriatrici i praksis har gjennomgått en betydelig revisjon. Kapitlene er korte og svært poengterte. Det er lagt stor vekt på å beskrive kliniske problemstillinger hos gamle og å tydeliggjøre den diagnostiske prosessen. Innledningsvis er det en nyttig veiledning i søk etter litteratur på Internett. Referansene etter hvert kapittel består av både artikler og nettsteder. Det er også laget en egen hjemmeside der nettadressene det refereres til kan oppdateres. Dette er en spennig, nyttig og fremtidsrettet måte å vedlikeholde faglig nettverk på.

Første del er viet beskrivelse av fagområdet geriatri, organisering av behandling og omsorg, tverrfaglig arbeid og helsepolitiske utfordringer i eldreomsorgen. Hovedinnholdet er klinisk rettet, og organisert i oversiktlige emneområder med korte, målrettede kapitler som gjør det lett å orientere seg. Mange av kapitlene inneholder tabeller og figurer med flytdiagrammer som gir kliniske ledetråder i utredningen. Dette er svært nyttig i klinisk hverdag. Geriatrici i praksis er en bok som på en fortettet og systematisk måte setter oss på sporet av de tankemåter og ferdigheter vi trenger i medisinsk eldreomsorg, og boken bør finnes på alle allmennlegekontorer, sykehjem og

sykehusavdelinger/poliklinikker der eldre behandles.

Få dager etter at boken ble utgitt kom meldingen om Knut Laakes dødsfall. Han døde uten forvarsel på vei hjem fra jobben. En høvding i norsk medisin er borte. Geriatrici i praksis er bare ett av mange vitnesbyrd på hans vedvarende, sterke og kunnskapsrike engasjement for sitt fag og for de eldre. La oss alle bidra til at litt av Knut Laakes innsiktsfulle kunnskap gjen-speiles i vårt daglige arbeid.

Anette Fosse

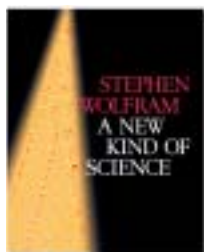
Øvermo Legesenter og Gruben Sykehjem Mo i Rana

Har vidunderbarnet klær på?

Stephen Wolfram

A new kind of science

1192 s, ill, tab. Champaign IL: Wolfram Media, 2002. Pris USD 45 ISBN 1-57955-008-8

Dette store og på flere måter enestående bokverk, har vært i handelen i ett og et halvt år. Førsteopplaget på 50 000 ble utsolgt på en måneds tid. Boken fikk bred omtale i de beste aviser og viten-

skapelige tidsskrifter. Så ble det stille. Hvis vi skal snakke om en skuffelse, kan det skyldes at boken inneholder så få eksempler på forfatterens hovedtese; at dataprogrammer er den beste og mest fundamentale måte å beskrive naturen på.

Stephen Wolfram mener at matematiske likninger, enten de er formulert av Newton, Maxwell eller Schrödinger, i beste fall bare representerer spesialtilfeller. Dette fordi intet i naturen er kontinuerlig. Tiden flyr ikke, den tikker. Rommet er ikke en overflate, men et nettverk. Alle fenomener i naturen er resultater av løpende, og ofte ganske enkle, dataprogrammer – den nye vitenskap i bokens tittel.

Det universelle operativsystemet som Wolfram forestiller seg, er ikke noe så komplisert som Windows. Boken byr på mange visuelt slående eksempler på at «byte»-store programmer kan føre til komplekse resultater. Han har spesielt

utforsket små algoritmer som lenge har vært kjent under navnet cellular automata (c.a.). Man starter med en rad kvadrater (cellene), noen hvite og noen svarte. Mønsteret utvikles etter enkle regler. Her er et eksempel: hvis den ene av en celleds naboer er svart, så lag cellen svart i neste omgang, hvis ikke, lag den hvit. Vis hver ny generasjon direkte under den foregående, og et mønster avtegner seg på monitoren omtrent som på en pianorull. Dette eksemplet fører som mange andre til endeløs repetisjon ad nauseam, men noen ganger skjer noe annet. Her er Wolframs regel nummer 30: hvis en celle og dens høyre nabo er hvite, så gi i neste omgang cellen samme farge som dens venstre nabo har nå, hvis ikke, gi den motsatt farge. Start med en svart celle. Det mønsteret som etter hvert kommer til syne på monitoren virker fullstendig randomisert, til tross for at en deterministisk regel er fulgt slavisk. Tanken er at programmer som dette kan være naturens maskinspråk, og den underliggende drivkraft for entropien i universet. Et spørsmål som Wolfram ikke hjelper oss med er om vi kan bevege oss bakover fra de mønstrene som kommer til syne, slik at underliggende formulerbare regler kan avdekkes. Det kan virke som den eneste måte å finne hva et program fører til, er å sette det i gang og la det gå. Han foreslår at det vi kaller fri vilje er et resultat av slike ureducerbare data, og at utvikling via algoritmer som leder til biologisk kompleksitet er minst like viktig og ofte raskere enn den darwinistiske evolusjon.

Det finnes tilfeller hvor teoretisk forutsigbarhet ikke er mulig. Forsøk på å oppnå slik forutsigbarhet begrenser den eksisterende vitenskap. Wolfram mener at cellular automata kan brukes for all modellering av komplekse systemer. Hvis et program ikke fører til trivialiteter, er det likeverdig med alle andre. Han kaller dette for universelle data. Det gjenstår å vise at det er riktig, men det forklarer i hvert fall at han ikke har eksplorert andre algoritmiske programmer enn cellular automata. En stor fordel ved disse algoritmene er at resultatene kan visualiseres. Men jo lenger han kjører programmene, dukker det ikke opp noe som f.eks. likner anatomiske strukturer eller bilder fra romteleskopet Hubbel.

Det er åpenbart at for Stephen Wolfram er den binære logikken som anvendes i datamaskiner, en naturlig måte å tenke på. Det var Wolfram som laget det suksessfylte programmet Mathematica. I første omgang